

Pridružené Opus Dei. Začiatky v Španielsku (1950-1955)

V tejto sérii „Fragmenty histórie“ sa María Eugenia Ossandónová venuje niektorým z prvých španielskych pridružených, ktoré požiadali o prijatie v rokoch 1950 až 1955. Ossandónová analyzuje dobový kontext, zhŕňa niektoré biografické črty týchto prvých žien a spôsob, akým prijímali duchovnú formáciu, ktorú im ponúkalo Opus Dei.

16.08.2024

María Eugenia Ossandónová je výskumnou pracovníčkou Historického inštitútu svätého Josemaríu Escrivá a archivárkou v Generálnom archíve Prelatúry Opus Dei. V súčasnosti pracuje ako asistentka redakcie časopisu *Studia et Documenta* a vyučuje na Pontificia Università della Santa Croce (Rím).

V tejto sérii budeme hovoriť o pridružených Opus Dei. Zameriam sa na prvé ženy, ktoré požiadali o prijatie v rokoch 1950 až 1955 v Španielsku. Podrobnejšie informácie o tejto téme nájdete v dvoch článkoch uverejnených v časopise *Studia et Documenta* v rokoch 2019 a 2021.

Opus Dei v 50. rokoch 20. storočia

Opus Dei, ktoré sa zrodilo v roku 1928, rástlo pomaly. V rokoch 1936 až 1945 zabránila španielska občianska vojna a potom druhá svetová vojna rozšíreniu Diela v Španielsku a potom aj v zahraničí. Až v roku 1946 sa podarilo začať v Portugalsku.

Schválenie Opus Dei v nasledujúcom roku ako sekulárneho inštitútu túto expanziu v celej Európe a Amerike výrazne uľahčilo. Práve ženy a muži z tejto inštitúcie so záväzkom celibátu odchádzali do týchto krajín, aby tam profesionálne pracovali a aby posolstvo svätosti zapustilo korene v ich každodennom živote.

Týmto pápežským schválením sa však zakladateľ usiloval nielen o medzinárodnú expanziu, ale aj o rozšírenie možnosti pre ľudí akéhokoľvek stavu a postavenia uchádzať sa o prijatie do Opus Dei.

Medzi novými členmi Opus Dei boli aj pridružení a supernumerári.

Všetci s rovnakým povolaním, duchom, poslaním a prostriedkami posväcovania. Pridružení, povolani Bohom k celibátu, vykonávajú hlboký apoštolát vo svojom profesionálnom a rodinnom prostredí a spolupracujú s numerármi pri starostlivosti o ostatných veriacich Diela. Supernumerári, ktorí sú spravidla v manželstve, sa snažia osobitným spôsobom posväcovať svoj manželský a rodinný život, ako aj všetky ostatné stránky svojho života.

Náboženská situácia v Španielsku v 50. rokoch 20. storočia

Náboženský život v Španielsku po občianskej vojne sa vyznačoval veľkým náboženským zápalom, procesiami, rozsiahlymi katechézami a farskými misiami. Náboženské prenasledovanie počas vojny vynieslo do popredia potrebu hlbokej evanjelizačnej úlohy.

Rozvinula sa rozsiahla *Katolícka akcia*. Tá sa zrodila koncom 19. storočia ako laický apoštolát organizovaný v rôznych krajinách a neskôr, v 20. storočí, sa pod vedením pápežov dostala pod právomoc biskupov a jej cieľom bolo dosiahnuť rekristianizáciu zvykov a verejného života. Okrem toho v Španielsku práve v rokoch 1930-1940 došlo k veľkému odlivu vidieckeho obyvateľstva do miest v snahe zlepšiť svoju situáciu.

Na konci vojny víťazná vláda zrušila republikánske zákonodarstvo, takže opäť platil občiansky zákonník z roku 1889. Podľa neho sa žena vždy považovala za neplnoletú: bola finančne závislá od svojho otca, manžela alebo, ak nebola vydatá, od brata. Napríklad pri dôležitých transakciách, ako bolo cestovanie (aj v rámci Španielska), predaj majetku, sobáš atď., musela požiadať o povolenie mužského člena rodiny.

Jediné, čo mohla robiť úplne samostatne, bolo vedenie domácnosti. Úlohou ženy bola výlučne rodina. To čiastočne vysvetľuje, prečo bolo štúdium žien odsudzované. Myslelo sa, že to nie je potrebné, keďže sa vydá a bude sa venovať rodine. A podľa vtedajšej mentality mohlo byť štúdium ženy znakom nízkeho ekonomického postavenia rodiny.

Prvé pridružené Opus Dei

Kto boli tieto ženy, ktoré sa v prvej polovici 50. rokov rozhodli požiadať o prijatie za členky Opus Dei ako pridružené?

Skupinu španielskych pridružených v prvej polovici 50. rokov tvorilo najmenej 62 žien z rôzneho sociálno-ekonomického a kultúrneho prostredia, širokého vekového rozpätia a s rôznymi profesiami a povolaniami. O prijatie žiadali vo veku od 15 rokov (umožňoval to

vtedajší Kódex kánonického práva a tiež v tom čase končila povinná školská dochádzka vo veku 12 rokov, takže mladí ľudia vstupovali do sveta práce veľmi skoro). V každom prípade väčšina týchto žien požiadala o prijatie vo veku 20 až 30 rokov.

Väčšina z nich žila v Madride, iné v Bilbau, Valencii, Zaragoze, Granade, Seville, Murcii alebo v menších mestách, ako sú Cáceres, Pamplona, Salamanca, León, Santiago de Compostela, Badalona, Algeciras, Gerona, Vic. Niektoré pochádzali z vidieckych oblastí a Opus Dei spoznali v meste. To bol prípad mnohých z tých, ktoré požiadali o prijatie v Zaragoze, keďže pochádzali z miest tejto provincie.

Boli medzi nimi aj ženy robotníčky. V historickom období, ktorým sa zaoberáme, sa robotníčkami nazývali tie, ktoré pracovali v továrňach a vo

vyšivačských alebo krajčírskych dielnach. Okrem toho tu boli aj slúžky, čo boli ženy, zvyčajne nevyučené, ktoré pracovali v domácnosti v mestách. Pochádzali z rodín s obmedzenými ekonomickými zdrojmi a zvyčajne nemali ukončené – ak vôbec začali – základné vzdelanie, pretože museli pomáhať živiť vlastné rodiny. Niektoré z nich sotva vedeli čítať a písať (*Katolícka akcia* napríklad organizovala školy pre robotníčky). Medzi pridruženými ženami boli aj také, ktoré boli vrátničkami, šičkami a slúžkami.

Iné pridružené vykonávali profesie, ako sú zdravotné sestry, učiteľky, vedecké pracovníčky, univerzitné profesorky, novinárky, umelkyne atď. Tie, ktoré sa nazývali úradníčky, boli sekretárky, telefonistky, predavačky, účtovníčky. Boli zamestnané vo verejných alebo súkromných spoločnostiach na celoštátnej aj miestnej úrovni.

Niektoré z pridružených išli pracovať bez ukončeného stredoškolského vzdelania, iné dokonca získali doktorát vo svojom odbore.

Spomedzi profesionálnych žien väčšina neštudovala vysokú školu, čo bolo normou. Absolvovali neuniverzitné vysokoškolské vzdelanie, napríklad obchodné štúdium, účtovníctvo, učiteľstvo, ošetrovateľstvo.

Boli medzi nimi aj ženy s vysokým sociálno-ekonomickým statusom, ale väčšina z nich patrila do strednej triedy, a ako sme už uviedli, boli medzi nimi aj ženy s nízkym ekonomickým statusom. Môžeme dodať, že takmer všetky boli spojené s *Katolíckou akciou*, kde niektoré zastávali riadiace funkcie.

Prečo sa rozhodli pre túto cestu?

Všetky mali spoločné to, že – ako uvidíme na niektorých príkladoch rozlišovania – hľadali cestu

zasvätenia sa Bohu, ktorá by bola zlučiteľná s ich každodenným životom a s ich profesionálnymi a rodinnými projektmi, pretože aj tie boli súčasťou situácie, ktorú chcel Boh.

Carmen Toranzová spoznala Dielo prostredníctvom niektorých svojich sesterníc, ktoré boli numerárkami Opus Dei. Jedna z nich, ktorá vedela o Carmeniných duchovných otázkach, ju povzbudila, aby v roku 1950, hneď ako sa dozvedela o tejto možnosti, požiadala o prijatie za pridruženú. V skutočnosti mala Carmen 23 rokov, študovala klasickú filológiu a bola v zlom zdravotnom stave, pretože jej pôrod bol komplikovaný.

Historička Lourdes Díaz-Trechuelo sa o Opus Dei prvýkrát dozvedela, keď si prečítala časopis Katolíckej akcie, v ktorom sa spomínalo, že Opus Dei bolo schválené ako sekulárny

inštitút. Keď sa o ňom dozvedela viac, pocítila, že by to mohla byť jej cesta, ktorú už dlho hľadala. Pred požiadanim o prijatie si chcela ujasniť, či je v jej podmienkach možné byť členkou Diela, pretože nemohla opustiť svoju rodinu, ktorú musela finančne podporovať. Mala 31 rokov a študovala doktorát z filozofie a literatúry v Seville. V roku 1952 napísala:

„Pre informáciu ti poviem, že nemáme žiadny kapitál a žijeme z toho, čo zarobíme ja a môj otec, takže máme len to, čo je nevyhnutne potrebné. (...) Môj finančný príspevok predstavuje približne 40 % nášho príjmu, a ako iste pochopíš, za týchto podmienok nemôžem ani na chvíľu pomýšľať na to, že by som opustila svoj dom. Ba čo viac, nemohla by som ani skrátiť svoj pracovný čas (ktorý je dvanásť hodín denne... a niekedy o niečo viac), pretože by to znamenalo aj zníženie

môjho príjmu v domácnosti. Ak je však, ako verím, tento môj život zlučiteľný s životom pridruženej, okamžite požiadam o prijatie, pretože o to veľmi stojím“.

Ďalšou z prvých pridružených bola Piedad de la Cierva, doktorka chémie. Spomínala na svoje duchovné obavy a na rozhodnutie, ktoré prijala v apríli 1952, predtým ako sa dostala do kontaktu s jednou členkou Opus Dei. So svojou matkou išla na svätú Omšu a modlila sa, aby vyriešila svoj nepokoj v povolání. „Po prijatí svätého prijímania som si uvedomila, že všetko je veľmi jasné: budem sa musieť úplne odovzdať Bohu, ale spôsobom, na ktorý som sa pripravovala svojím predchádzajúcim životom: štúdiom, prácou, cestovaním atď. Všetko malo slúžiť tomu, čo odo mňa chce Boh“.

V máji sa Piedad zoznámila s Gloriou Toranzovou v Zurbaráne a začala

tam chodiť po práci. Piedad mala v tom čase 39 rokov, bola doktorkou chémie a študovala v Dánsku a Spojených štátoch. Na jeseň jej Toranzová vysvetlila možnosti členstva v Diele a – spomína Piedad – „bez toho, aby som o tom premýšľala, som videla, že musím byť pridruženou. Bolo mi jasné, že kvôli mojej práci a rodinnej situácii musím byť doma“.

Alebo ako Josefina Tuneuová, ktorá bola aktívna v *Katolíckej akcii* a stala sa mládežníckou delegátkou; absolvovala niekoľko duchovných cvičení a hneď ako spoznala Opus Dei, začala sa rozprávať s kňazom Diela. Vo veku 23 rokov požiadala o prijatie za pridruženú; študovala obchodné počty, obchodnú korešpondenciu a písanie na stroji; od 15 rokov pracovala v kovodielni.

Na druhej strane Sacramento Ruizová pred požiadaním o prijatie

za pridruženú v roku 1956 bola pohnutá inou motiváciou. V liste z roku 1951 spomínala na svoju priateľku, ktorá sa rozhodla stať numerárkou, ale videla, že Boh ju žiada, aby zostala v Cáceres, kde žila. Napísala:

„Vidím tu nádherný apoštolát, ktorý môžem vykonávať. Modli sa trochu za mňa, aby som vo všetkom, čo robím, hľadala len Božiu slávu a dobro svojich bratov a sestier. V Cáceres a najmä v dedinách našej diecézy je ešte veľa dievčat, ktorým možno priniesť vyšší ideál, im úplne neznámy. A ja verím, že Boh chce, aby som sa mu odovzdala“.

Ako získali prvé pridružené svoju duchovnú formáciu?

Pridružené, rovnako ako ostatní členovia, muži a ženy, dostávali – a dostávajú aj teraz – rôznymi spôsobmi formáciu, aby žili ducha Opus Dei, teda aby sa usilovali o

zjednotenie s Bohom v každodennom živote a prostredníctvom neho.

Pre tie, ktoré požiadali o prijatie do Diela, sa konali týždenné krúžky – vedené numerárkou – alebo meditácie – kázané kňazom Opus Dei – a bolo im ponúknuté aj duchovné vedenie kňaza a pomoc inej mladej ženy z Opus Dei, s ktorou sa mohli porozprávať, aby si vyjasnili pochybnosti alebo sa naučili žiť to, čo počuli. Pre všetky boli tieto prostriedky samozrejmosťou, keďže tie, ktoré sa zúčastnili na Katolíckej akcii, boli zvyknuté navštevovať krúžky a mesačné rekolekcie, ako aj mať duchovné vedenie.

Tie, ktoré žili v mestách, kde ešte neexistovalo ženské centrum, prehlbovali svoje poznanie posolstva posväcovania bežného života prostredníctvom korešpondencie, keďže sa nemohli zúčastňovať na

pravidelne organizovaných stretnutiach.

Pre všetky tieto ženy – mladé ženy, dospelé, študentky, intelektuálky, robotníčky – sa počas leta organizovali študijné týždne alebo konvivencie. Prvé sa konali v roku 1952 a trvali vždy jeden týždeň, ďalšie trvali dva týždne. Organizovali sa pre relatívne homogénne skupiny podľa ich kultúrnej a ľudskej pripravenosti, aby sa uľahčila organizácia a využitie formácie. Neexistovalo však žiadne prísne rozdelenie účastníčok: ak mala niektorá problém zúčastniť sa v určitom termíne, zúčastnila sa v inom termíne.

Čo im bolo vysvetlené o Opus Dei a čo znamenalo alebo znamená byť pridruženou?

Prvé vysvetlenia o Opus Dei už odznali a teraz idú k jadru jeho posolstva jednoduchým a priamym

spôsobom: Dielo je inštitúciou Cirkvi, ktorá podporuje svätosť bežných kresťanov. Jeho členovia nasledujú príklad prvých kresťanov, ktorí žili svoju vieru bez toho, aby sa odlišovali od svojich spoluobčanov, pretože každý zostáva na svojom mieste. Povolanie do Opus Dei je pre každého rovnaké, ale má rôzne podoby v závislosti od osobných okolností. Niektorých ľudí Boh žiada, aby zostali v celibáte, aby mali srdce upriamené len na neho a cez neho na iných. To však neznamená zostať sám, pretože Opus Dei je rodina a všetci jej členovia sú jej súčasťou.

Nevyhnutným prostriedkom na spoznanie Opus Dei bola kniha *Cesta*, ktorú napísal zakladateľ a ktorá vyšla v roku 1939. Táto kniha sama o sebe šírila posolstvo Opus Dei a často sa dostala k členom skôr ako samotní členovia. Ďalšou odporúčanou a rýchlo sa šíriacou knihou bola *El valor divino de lo humano* od Jesusa

Urteagu, kňaza Opus Dei, ktorá bola v podstate zbierkou kázní Escrivú de Balaguer.

Odovzdanie sa Bohu v Opus Dei sa totiž konkretizuje v prostredí, v ktorom sa každý človek nachádza. Pre pridružené to bol ich domov, ich pracovné prostredie. Keďže na začiatku 50. rokov nebolo bežné, aby ženy mali vyššie vzdelanie, tie, ktoré sa uchádzali o prijatie a nemali prácu, sa pýtali, čo by mohli robiť, a povzbudzovali ich, aby si ju našli. A to bola veľká výzva, ako spomína Concepción Caubetová, ktorá požiadala o prijatie v roku 1952, keď mala 34 rokov. Mala len základné vzdelanie. Keď sa dozvedela o Opus Dei a požiadala o prijatie ako pridružená, hľadala si prácu. Najprv bola sekretárkou juhoamerického novinára a potom politika; neskôr sa vďaka výberovým skúškam dostala do štátnej služby. María Luisa Udaondo mala tiež len základné

vzdelanie; urobila si kurz krajčírky, aby toto remeslo mohla učiť robotníčky, ktoré chodili do Katolíckej akcie, a potom pracovala v spoločnosti na rozvoz potravín. Každá poctivá práca bola dobrá.

V novembri 1959 získala Piedad de la Cierva štipendium na cestu do Paríža na konferenciu „Povaha leštených sklenených povrchov“, ktorú organizovala *Union Scientifique Continental du Verre*. Svätý Josemaría, keď sa o tom dozvedel, jej povedal, že ju rád prijme v Ríme.

„Pýtal sa ma na môj kongres v Paríži. Nechcela som strácať čas rozprávaním o ňom a len som mu povedala, že bol veľmi dobrý. [...] Povedala som mu, že v ten večer odchádzam, a spýtala som sa ho, či mi nevadí pracovať tam, kde som, alebo či by bol radšej, keby som robila niečo iné. Vtedy veľmi živo zdvihol ruku (prvýkrát som si vtedy

všimla jeho ruky, také výrazné, ktoré sme mnohokrát videli na rodinných besedách a napokon aj na fotografiách z jeho blahorečenia) a povedal mi: *V žiadnom prípade, tvoje profesionálne povolanie je veľmi jasné a môžeš dať Bohu veľkú slávu, ak mu ponúkneš svoju prácu a budeš ju robiť v jeho prítomnosti“.*

Osou vlastného duchovného života pridružených bola ich profesionálna práca a bežné spoločenské vzťahy (všeobecne ich rodičia a súrodenci, ak s nimi žili). V týchto prostrediach boli zakotvené chvíle modlitby a obety a zároveň sa týmito okolnosťami živil osobný duchovný život alebo vzťah s Bohom.

Všetky tieto praktiky zbožnosti mali viesť k životu v jednote s Bohom, ktorý by viedol k zmene správania. Prvým cieľom všetkých bolo zlepšiť vzťah s Bohom a s ľuďmi okolo seba: rodičmi, súrodencami, kolegami,

žiakmi, klientmi atď. Byť trpezlivý, hovoriť o druhých dobre, pomáhať si navzájom modlitbou.

Spôsob života v chudobe alebo odriekaní mal rôzne formy, ale spoločným znakom bolo požiadať o radu pri nezvyčajných výdavkoch a na konci mesiaca odovzdať lístok s podrobnými informáciami o realizovaných výdavkoch. Cvičenie spočívajúce v požiadaní a následnom odovzdaní poznámky o výdavkoch ukázalo rozhodnutie žiť tak, akoby peniaze neboli vlastné, a pomohlo zamyslieť sa nad tým, ako boli vynaložené. Niektorí z týchto prvých pridružených už dávali svoju výplatu matke alebo do spoločného fondu domu ako formu odriekania alebo z praktických dôvodov. Čo sa týka ich obliekania, boli povzbudzované k tomu, aby boli dobre upravené.

V práci boli podnecované k tomu, aby mali priateľov, aby sa s nimi

rozprávali o Bohu, a tak osobným spôsobom šíрили evanjeliové posolstvo. Gloria Toranzová v roku 1951 napísala Concepción Álvarezovej: „Mysli na osobný a individuálny apoštolát, ktorý je najvhodnejší pre naše povolanie“. Apoštolát dobrého príkladu sa uskutočňoval v rodine, v práci a s priateľmi. Napríklad samotná Concepción Álvarezová, ktorá pracovala vo verejnej správe, sa neskôr Toranzovej zmienila: „V úrade sa na mňa kolegovia vo všetkom spoliehajú a často ma navštevujú na úrade“. Jedného dňa tam bol šéf, ktorý nebol pravidelným návštevníkom, a videl pohyb. Nahneval sa a pred niekoľkými z nich poznamenal, že nič nerobili a nenechali Álvarezovu pracovať.

Stručne povedané, 50. roky 20. storočia boli pre Opus Dei charakteristické rýchlym geografickým a sociologickým

rastom vďaka možnosti prijať širší okruh ľudí a mobilizácii členov mimo Španielska.

Prvých 62 pridružených – z prvej polovice 50. rokov – predstavuje prierez vtedajšou španielskou spoločnosťou podľa ekonomického a sociálneho postavenia, vzdelania a zdravotného stavu.

Z korešpondencie a spomienok protagonistov z 50. rokov je zrejmé, že od samého začiatku mali tieto prvé španielske pridružené veľmi rôznorodé osobné pomery. Ich rodinné a profesionálne povinnosti, zdravotný stav, vlastné bydlisko atď. boli dôležitými prvkami v procese rozlišovania, aby mohli žiť to jedinečné povolanie, ktoré existovalo v Diele: hľadať úplné spojenie s Bohom uprostred sveta. Tieto pridružené to robili svojím vlastným spôsobom, ktorý bol zároveň rovnaký a odlišný od numerárik,

pretože aj oni sa zaviazali k celibátu, hoci nežili v centrách a nemali úplnú disponibilitu pre zmenu miesta. V ich prípade nebola dôležitá ich schopnosť presúvať sa z jedného miesta na druhé a šíriť posolstvo Diela, ale nepretržité vyžarovanie tejto charizmy v tom istom prostredí, kde sa stretli s Opus Dei.

Z tohto dôvodu môžu ísť vo svojom kresťanskom vplyve ďalej, pretože môžu zapustiť korene na jednom mieste, nadviazať mnoho hlbokých vzťahov, čím dodajú apoštolátu Cirkvi hĺbku, najmä vo svojom profesionálnom prostredí, kde sú svedkami Krista. Ako napísal súčasný prelát, Mons. Fernando Ocáriz, vo svojom pastierskom liste z októbra 2020:

„Väčšou stálosťou na každom mieste uľahčujete zakorenenie apoštolátu na danom území; váš spôsob života vám umožňuje pestovať veľkú

rozmanitosť vzťahov, a to veľmi stabilným spôsobom: rodinných, profesionálnych, susedských, v dedine, meste alebo krajine, kde bývate. Ako hovorieval svätý Josemaría, *idete ďalej* nielen v rozšírení apoštolátu, ale aj v jeho hĺbke“.

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/
pridruzene-opus-dei-zaciatky-v-
spanielsku-1950-1955/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/pridruzene-opus-dei-zaciatky-v-spanielsku-1950-1955/) (09.08.2025)